

BALTIC INTERNATIONAL BANK INFORMĀCIJAS ATKLĀŠANA PAR LIKVIDITĀTES RISKU 2018. GADA PĀRSKATAM

LIKVIDITĀTES RISKA DEFINĪCIJA

Likviditātes risks ir risks, ka Bankas nespēs laicīgi, pilnā apmērā un bez ievērojamiem zaudējumiem nodrošināt finanšu saistību izpildi pret klientiem un partnerbankām.

LIKVIDITĀTES RISKA PĀRVALDĪBAS STRATĒGIJA UN PROCESI

Bankas likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģijas mērķis ir noteikt stratēģiski pieļaujamo likviditātes riska līmeni¹ un likviditātes riska uzņemšanās līmeni², kā arī nodrošināt Bankas esošajai un plānotajai darbībai atbilstošo riska līmeni.

Pamatojoties uz Bankas padomes apstiprināto Likviditātes riska pārvaldības stratēģiju, tiek izstrādāti šādi Bankas iekšējie normatīvie dokumenti:

- Likviditātes riska pārvaldīšanas politika;
- Likviditātes riska pārvaldīšanas procedūra;
- Rīcības plāns iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai.

Lai īstenotu likviditātes riska stratēģiju, Banka veic šādas darbības:

- izstrādājot gada budžeta projektu, Banka nodrošina plānotas aktīvu izvietojuma struktūras atbilstību likviditātes riska pieļaujamajam un uzņemšanās līmeņiem, kuri ir noteikti Bankas stratēģijā;
- izvietojot piesaistītos resursus aktīvos, Banka apzinās aktīva pārdošanas iespējas, t.i. likviditātes pakāpi, un veikto un plānoto investīciju ietekmi uz Bankas likviditāti;
- Banka diversificē resursu bāzi, stiprinot to uz lielāka klientu skaita rēķina un mazinot lielāko noguldītāju īpatsvaru kopējos noguldījumos. Šim nolūkam Banka orientējas uz klientu-nebanku termiņnoguldījumiem un emitētajām obligācijām.

Likviditātes riska pārvaldīšanas politikas mērķis ir novērst likviditātes riska negatīvo ietekmi uz Bankas finansiālo stāvokli. Politika ļauj savlaicīgi identificēt, novērtēt, analizēt un pārvaldīt Likviditātes risku atbilstošajos laika posmos, t.sk. dienas laikā (*intra-day*), tā, lai nodrošinātu pietiekamu likviditātes rezerves līmeni, ņemot vērā gan Finansējuma likviditātes risku³, gan Tirgus likviditātes risku⁴.

Politika nosaka likviditātes riska rašanās avotus, likviditātes riska pārvaldīšanas procesu un metodes, likviditātes riska novērtēšanas metodes, finansējuma struktūras pārvaldīšanas kārtību, nodrošinājuma

¹ Pieļaujamais riska līmenis (*risk tolerance*) - Bankas gatavība uzņemties risku pēc riska mazināšanas pasākumu īstenošanas, lai sasniegtu savus mērķus.

² Riska uzņemšanās līmenis (*risk appetite*) - kopējais riska līmenis, kurus Banka vēlas uzņemties sava pieļaujama riska līmeņa ietvaros, atbilstoši tās biznesa modelim, lai sasniegtu savus stratēģiskos mērķus.

³ Finansējuma likviditātes risks (*funding liquidity risk*) - risks, ka Banka nespēs nodrošināt tās pašreizējo un nākotnes naudas plūsmu un nodrošinājumu līdzekļu aizņemšanās vajadzībām tā, lai netiktu apdraudēta Bankas ikdienas darbība vai Bankas kopējais finansiālais stāvoklis.

⁴ Tirgus likviditātes risks (*market liquidity risk*) - risks, ka Banka nevarēs pārdot tās finanšu aktīvus vēlamajā termiņā bez būtiskiem zaudējumiem tirgus sabrukuma vai nepietiekama tirgus dziļuma (*market depth*) dēļ.

pozīciju pārvaldīšanas kārtību, kritisko situāciju analīzes jeb stresa testēšanas kārtību, likviditātes riska mazināšanas instrumentus, iekšējo limitu sistēmu likviditātes riskam, likviditātes riska kontroles un pārraudzības pasākumus, atbildību un pilnvaras likviditātes riska pārvaldīšanā.

Likviditātes riska pārvaldīšanas procedūra papildus politikā noteiktajam, nosaka:

- Detalizētu likviditātes riska novērtēšanas kārtību (skat. arī šī dokumenta punktu - Likviditātes riska mērīšanas sistēmas tvērums un būtība);
- Likviditātes rezerves noteikšanas kārtību;
- Uzraudzības iestāžu pārskatu sagatavošanas kārtību, t.sk. ziņojumu par likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesu sagatavošanas kārtību;
- Iekšējo limitu aprēķināšanas metodoloģiju, kā arī limitu kontroles pasākumus un rīcību iekšējo limitu neievērošanas gadījumā;
- Agrīnas brīdināšanas rādītāju sistēmu un rīcības pasākumus sasniedzot agrīnas brīdināšanas rādītāju kritiskas vērtības;
- Detalizētu kritisko situāciju analīzes kārtību;
- Detalizētu nodrošinājuma pozīciju novērtēšanas kārtību;
- Finansējuma avotu iekšējās cenas un ar likviditātes risku saistīto izdevumu aprēķināšanas metodoloģiju;
- Likviditātes riska pārraudzības dienas laikā kārtību (intra-day liquidity management);
- Vadības informēšanas kārtību (skat. arī šī dokumenta punktu - Likviditātes riska ziņošanas sistēmas tvērums un būtība).

Banka izstrādā rīcības plānu iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai, kas ietver procedūras un darba koordinēšanas pasākumus, ko Bankas vadība krīzes situācijas iestāšanās gadījumā paredz veikt, lai savlaicīgi un ar samērīgām izmaksām mazinātu negatīvo notikumu ietekmi uz Banku.

Banka vismaz reizi gadā pārskata risku vadības procesu regulējošas politikas un procedūras, lai atspoguļotu izmaiņas tirgus nosacījumos, normatīvajos noteikumos, piedāvātajos produktos un pakalpojumos un lai piemērotu labāko praksi.

LIKVIDITĀTES RISKA PĀRVALDĪBAS FUNKCIJAS STRUKTŪRA UN ORGANIZĀCIJA

Bankas Padome nosaka un apstiprina likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģiju, likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa rezultātus, pieņem ar likviditātes pietiekamību saistītos lēmumus un kontrolē, kā Valde pārvalda likviditātes risku, un, vai šī darbība tiek veikta saskaņā ar Padomes apstiprināto likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģiju.

Valde ir atbildīga par Padomes apstiprinātās likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģijas īstenošanu Bankā, regulāru likviditātes pietiekamības novērtēšanu, kā arī nodrošina likviditātes riska vadību un kontroli atbilstoši apstiprinātajai likviditātes riska pārvaldīšanas politikai. Pieļaujamā likviditātes riska līmeņa nodrošināšanai Valde:

- apstiprina iekšējos limitus likviditātes riskam, kontrolē to ievērošanu un nosaka rīcību iekšējo limitu neievērošanas gadījumā;
- apstiprina stresa testēšanas pieņemumus un stresa testēšanas periodiskumu;
- regulāri, bet ne retāk kā reizi gadā, pārskata un, ja nepieciešams, pilnveido iekšējos limitus likviditātes riskam un stresa testēšanas pieņemumus atbilstoši pārmaiņām Bankas darbību ietekmējošajos ārējos apstākļos.

Risku direktors ir atbildīgs par likviditātes riska pārvaldīšanas sistēmas uzraudzīšanu, tās pilnveidošanas nodrošināšanu un par likviditātes riska pārvaldīšanas stratēģijas un likviditātes riska pārvaldīšanas politikas regulāru novērtēšanu un neatbilstību gadījumā ziņošanu par to Padomei un Valdei.

Risku kontroles pārvaldē veic likviditātes riska pārraudzību, analizē aktīvu un pasīvu termiņstruktūru, likviditātes rādītājus un finansējuma avotu koncentrācijas līmeni, ņemot vērā noteiktos ierobežojumus un limitus.

Risku kontroles pārvalde nodrošina likviditātes riska pārvaldīšanas sistēmas izveidi atbilstoši likumu, noteikumu un standartu prasībām, veic likviditātes riska pārvaldīšanas sistēmas pilnveidošanu, izstrādā iekšējo likviditātes rādītāju un finansējuma avotu koncentrācijas limitu projektus un veic Bankas apstiprināto limitu ievērošanas kontroli.

Struktūrvienības, kuras ir iesaistītas likviditātes riska ikdienas pārvaldīšanas procesā ir parādītas 1. tabulā.

1. tabula

Likviditātes riska ikdienas pārvaldīšanas procesā iesaistītās struktūrvienības un to pamatfunkcijas

Struktūrvienības nosaukums	Funkcijas apraksts
Risku kontroles pārvalde	Likviditātes riska novērtēšana, limitu kontrole, pārskatu sastādīšana
Operācijas un uzskaites pārvaldes Atskaišu nodaļa	Pārskatu sastādīšana, Latvijas Bankas Nostro konta atlikuma plānošana
Finanšu institūciju pārvalde	Resursu rezervēšana, ikdienas klientu izejošo un ienākošo maksājumu naudas plūsmas prognozēšana
Resursu pārvalde	Resursu izvietošana
Resursu pārvaldes Vērtspapīru nodaļa	Repo darījumu slēgšana ar mērķi piesaistīt resursus, vērtspapīru pārdošanas iespējas analīze

LIKVIDITĀTES RISKA ZIŅOŠANAS SISTĒMAS TVĒRUMS UN BŪTĪBA

Bankas Risku kontroles pārvalde vismaz vienu reizi gadā sniedz Padomei pārskatu par likviditātes riska pārvaldīšanu, kas satur informāciju par likviditātes riska novērtējumu, t.i. uzņemta riska apmēru un attīstības tendencēm.

Papildus pārskatam par likviditātes riska pārvaldīšanu Risku kontroles pārvalde vienu reizi gadā sniedz Padomei ziņojumu par likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesu, kas ļauj novērtēt likviditātes riska pārvaldīšanas sistēmas darbības efektivitāti.

Risku kontroles pārvalde ne retāk kā reizi ceturksnī sagatavo Valdei pārskatu par likviditātes riska pārvaldīšanu, kas satur informāciju par likviditātes riska novērtējumu, t.i. uzņemta riska apmēru un attīstības tendencēm, informāciju par limitu ievērošanu, norādot iespējamās likviditātes riska pārvaldības problēmas un ieteicamos pasākumus to novēršanā.

Risku kontroles pārvalde vismaz reizi pusgadā veic likviditātes riska stresa testēšanu un apkopotus rezultātus iesniedz Valdei kopā ar pārskatu par likviditātes riska pārvaldīšanu.

Stresa testēšanas ietvaros tiek novērtēta iespējamo negatīvo notikumu ietekme uz Bankas finanšu rādītājiem, proti:

- ģpašas likviditātes prasību⁵ un likviditātes seguma koeficientu⁶;
- likviditātes rezervju apjomu;
- iekšējo limitu izpildi;
- iespējamim izdevumiem, kas ir saistīti ar nepieciešamību piesaistīt papildu resursus;
- iespējamim zaudējumiem, realizējot likvidos aktīvus.

Risku kontroles pārvalde reizi mēnesī sniedz Risku direktoram mēneša atskaiti par likviditātes riska pārvaldīšanu, kas satur informāciju par likviditātes riska novērtējumu, t.i. uzņemta riska apmēru un attīstības tendencēm.

Risku kontroles pārvalde katru dienu sagatavo ikdienas atskaiti par likviditātes riska pārvaldīšanu, kas satur sekojošu informāciju:

- likviditātes rādītāju, kurus Banka izmanto likviditātes riska pārvaldīšanas procesā, aprēķinu;
- aktīvu un pasīvu termiņstruktūras pārskatu;
- limitu izpildes novērtējumu.

Ikdienas atskaite par likviditātes riska pārvaldīšanu tiek iesniegta visiem Valdes locekļiem, Risku direktoram un Resursu pārvaldei.

Bankas Risku kontroles pārvalde sagatavo un sniedz ar likviditātes riska pārvaldīšanu saistītos pārskatus atbilstoši Latvijas Bankas, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas un Bankas iekšējo normatīvo dokumentu prasībām.

LIKVIDITĀTES RISKA MĒRĪŠANAS SISTĒMAS TVĒRUMS UN BŪTĪBA

Banka regulāri novērtē aktīvu, pasīvu un ārpusbilances pozīciju termiņstruktūru, grupējot aktīvus atbilstoši atlikušajam atmaksas vai pārdošanas termiņam, bet pasīvus un ārpusbilances saistības – atbilstoši atlikušajam izpildes termiņam.

Banka pielieto likviditātes rādītājus, kurus izmanto likviditātes riska analīzei un kontrolei, un kas raksturo esošo likviditātes līmeni, vajadzību pēc papildu likviditātes rezervēm un Bankas spēju nodrošināt saistību izpildi.

Banka novērtē savu finansējuma struktūru sadalījumā pa finansējuma avotu veidiem, finansējuma avotu koncentrācijas līmeni un finansējuma avotu stabilitāti, kā arī izvērtē pieejamību citu resursu avotiem.

Tirgus likviditātes riska noteikšanai Banka novērtē likvido aktīvu struktūras rādītājus un aktīvu likviditātes līmeni, saskaņā ar ES regulu 2015/61.

---

⁵ No 01.01.2018. tekošās likviditātes rādītājs, kas ir bijis uzraudzības rādītājs līdz 31.12.2017., saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas noteikumiem, tiek aizstāts ar likviditātes seguma prasību, kā pilnvērtīgo likviditātes uzraudzības rādītāju.

Taču Finanšu un kapitāla tirgus komisija noteica bankām, kuru darbības modelis ir orientēts uz Latvijas Republikas ārvalstu klientu apkalpošanu, ģpašu likviditātes prasību no 01.01.2018. ģpašā likviditātes prasība ir noteikta kā likvido aktīvu attiecība pret saistībām uz pieprasījumu un saistībām, kuru atlikušais termiņš nepārsniedz 30 dienas. Šī prasība tiek aprēķināta, izmantojot datus no pārskata "Aktīvu un pasīvu termiņstruktūras pārskats", kurš tiek sagatavots saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas noteikumiem Nr. 195 "Likviditātes prasību, to izpildes kārtības un likviditātes riska pārvaldīšanas normatīvie noteikumi".

⁶ Likviditātes seguma prasība (LCR - liquidity coverage ratio) ir ieviesta saskaņā ar ES regulu Nr. 575/2013 un tiek aprēķināta saskaņā ar ES regulu Nr. 2015/61.

Papildus finansējuma un tirgus likviditātes riska novērtēšanai Banka izmanto šādas riska novērtēšanas metodes:

- Kritisko situāciju analīze (stresa testēšana). Stresa testēšanas ietvaros Banka analizē un izvērtē iespējamās attīstības scenārijus dažādiem laika posmiem un dažādiem stresa līmeņiem. Stresa scenāriju pamatā ir nelabvēlīgie notikumi, kas negatīvi ietekmē Bankas likviditāti;
- Banka izstrādā agrīnas brīdināšanas rādītāju sistēmu, kas ļauj savlaicīgi identificēt Bankas likviditātes pozīcijas ievainojamību (*vulnerabilities*) un papildu finansējuma piesaistīšanas nepieciešamību.

LIKVIDITĀTES RISKA IEROBEŽOŠANAS UN MAZINĀŠANAS POLITIKA

Banka pārvalda likviditātes risku saskaņā ar iekšējo normatīvo dokumentu „Likviditātes riska pārvaldīšanas politika”, un kurš tiek pārskatīts ne retāk kā reizi gadā atbilstoši izmaiņām Bankas darbībā, kā arī Bankas darbību ietekmējošā ārējā vidē.

Banka izmanto šādas Likviditātes riska mazināšanas metodes:

- uztur pietiekamas likviditātes rezerves, kas nodrošina Bankas spēju pārvarēt dažādas stresa situācijas;
- izstrādā un nodrošina efektīvu iekšējo limitu sistēmu;
- nodrošina regulāru normatīvu un iekšējo limitu ievērošanas kontroli;
- regulāri novērtē likviditātes riska līmeni un analizē iemeslus, kuri izraisīja likviditātes riska līmeņa izmaiņas, t.sk. veic regulāru likviditātes riska stresa testēšanu;
- izstrādā efektīvu rīcības plānu iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai, balstoties uz stresa testēšanas rezultātiem;
- nodrošina likviditātes plānošanu, kas izpaužas kā naudas plūsmu iespējamās nākotnes nelīdzsvarotības prognoze un kontrole, finansējuma avotu stabilitātes pētīšana un uzvedības prognoze, īpašas likviditātes prasības⁷ un likviditātes seguma koeficienta gada plānu noteikšana gada budžeta izstrādes ietvaros.

Banka īsteno likviditātes riska kontroli kā sistemātisku pasākumu kompleksu.

Banka novērtē likviditātes rezervju pietiekamību likviditātes riska ikdienas pārvaldīšanas procesa (*intra-day liquidity management*) ietvaros.

Banka nodrošina pastāvīgu likviditātes riska limitu ievērošanas kontroli, apkopo un analizē informāciju par apstiprinātajiem likviditātes riska limitiem, to ievērošanu, neievērošanas iemesliem un izvērtē to ietekmi uz Bankas darbību. Lai efektīvi pārvaldītu likviditātes risku, mazinātu iespējamo nelabvēlīgo notikumu ietekmi un ievērotu noteikto likviditātes rādītāju prasību, Banka nosaka likviditātes rādītāju iekšējos limitus Bankai kopumā. Par Bankas noteikto likviditātes riska ierobežojumu un limitu ievērošanu ir atbildīgi likviditātes pārvaldībā iesaistīto struktūrvienību vadītāji.

Likviditātes riska līmenis un riska līmeņa izmaiņu iemeslu analīze tiek veikta saskaņā ar iekšējo normatīvo dokumentu „Likviditātes riska pārvaldīšanas procedūra”, kurā tiek aprakstīta likviditātes riska novērtēšanas kārtība un vadības informēšanas kārtība par Bankas likviditātes riska līmeni (skat. arī šī dokumenta punktus - Likviditātes riska ziņošanas sistēmas tvērums un būtība un Likviditātes riska mērīšanas sistēmas tvērums un būtība).

⁷ Skat. piezīmi Nr. 5

Banka regulāri, bet ne retāk kā reizi gadā, pārbauda izstrādātā rīcības plāna iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai efektivitāti. Rīcības plānā minētā informācija par Bankas iespējamām darbībām likviditātes krīzes gadījumā tiek izmantota, izstrādājot un aktualizējot Bankas grupas atveseļošanas plānu (Recovery plan).

Likviditātes plānošana ir Bankas budžeta sagatavošanas neatņemama sastāvdaļa, kuras ietvaros tiek noteikts nepieciešamais likviditātes rezervju apjoms, finansējuma struktūra, dzēšanas termiņi un diversifikācijas iespējas.

VADĪBAS STRUKTŪRAS APSTIPRINĀTS ZIŅOJUMS PAR LIKVIDITĀTES RISKA PĀRVALDĪŠANU

Bankai ir izstrādāta atbilstoša iekšējā likviditātes riska vadības sistēma, kura nosaka likviditātes riska novērtēšanas metodes un kontroles pasākumus, likviditātes riska mazināšanas metodes, finansējuma struktūras pārvaldīšanas kārtību, nodrošinājuma pozīciju pārvaldīšanas kārtību, iekšējo limitu sistēmu likviditātes riskam, vadības informēšanas kārtību un citus likviditātes riska vadības pasākumus.

Bankai ir izstrādāts rīcības plāns iespējamās likviditātes krīzes pārvarēšanai, kuru negatīvo notikumu iestāšanās gadījumā ir paredzēts veikt, lai savlaicīgi un ar samērīgām izmaksām mazinātu negatīvo notikumu ietekmi uz Banku.

Saskaņā ar iekšējiem un ārējiem pārskatiem, kuri tiek sagatavoti likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa ietvaros, Banka uztur pietiekošu likviditātes rezervi, kas atbilst Bankas izvēlētajam biznesa modelim, un tai nav nepieciešamības turēt papildu likvidos aktīvus.

Banka vismaz reizi gadā pārskata iekšējos normatīvos dokumentus, lai pilnveidotu likviditātes riska vadības procesu. Banka katru gadu sagatavo ziņojumu par likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesu ar mērķi sniegt pēc iespējas pilnīgāku informāciju Bankas vadībai (Padomei un Valdei) par likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesu Bankā. Pārskata uzdevums ir palīdzēt konstatēt nepilnības likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesā un novērtēt likviditātes rezerves pietiekamību. Balstoties uz likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa rezultātiem, Bankas vadība pieņem lēmumus likviditātes riska pārvaldības sistēmas pilnveidošanai un Bankas finanšu stabilitātes stiprināšanai.

Bankas īpaša likviditātes prasība 2018. gada 31. decembrī sastādīja 76.35%. Bankas likviditātes seguma koeficients 2018. gada 31. decembrī sastādīja 210%. Grupas likviditātes seguma koeficients 2018. gada 31. decembrī sastādīja 211%.

2018. gadā Banka uzturēja savus īpašas likviditātes prasības un likviditātes seguma koeficienta rādītājus virs FKTK noteiktajām individuālajām prasībām (FKTK noteikta īpašas likviditātes prasības vērtība sastādīja 50%, likviditātes seguma koeficienta minimāla vērtība sastādīja 100%).

LIKVIDITĀTES SEGUMA KOEFICIENTS PAR 2018. GADU

Zemāk norādītajā tabulā ir sniegts likviditātes seguma koeficienta aprēķins, kurš ir veikts saskaņā ar Eiropas Banku iestādes (EBI) sagatavotajām vadlīnijām "Par likviditātes seguma koeficienta atklāšanu papildus informācijas par likviditātes riska pārvaldību atklāšanai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 435. pantu".

Likviditātes seguma koeficients Grupas līmenī

Nr.	Pozīcijas nosaukums	Kopējā korigētā vērtība (vidēji ceturksnī)*			
		I cet.	II cet.	III cet.	IV cet.
21	Likviditātes rezerves, tūks. EUR	127 250	124 883	123 836	127 731
22	Izejošās neto naudas plūsmas kopā, tūks. EUR	46 683	56 361	61 771	61 220
23	Likviditātes seguma koeficients, %	273%	222%	200%	209%

* Likviditātes rezervju un izejošās neto naudas plūsmas vērtības ir norādītas pēc diskontu likmju likvīdiem aktīviem un izejošo naudas plūsmu likmju piemērošanas.